

Směrnice vedoucí katedry pedagogiky a psychologie č. 8/2017

Část I.

Obecná ustanovení

Čl. 1

(1) Tuto směrnici vydává vedoucí katedry pedagogiky a psychologie (dále též jen „vedoucí katedry“) na základě čl. 22 opatření děkana č. 7/2017 o studiu v bakalářských a magisterských studijních programech (dále jen „opatření děkana“).

(2) Tato směrnice zejména konkretizuje pravidla obsažená v opatření děkana týkající se státní závěrečné zkoušky (dále jen „SZZ“) nebo její části garantované katedrou pro **bakalářský obor Psychologie**.

Část II.

Oborová část SZZ

Čl. 2

Zkouška z předmětu SZZ

- (1) Zkouška z předmětu SZZ se může členit na dílčí součásti; ty jsou však hodnoceny souhrnně známkou za zkoušku z předmětu SZZ.
- (2) Katedra garantuje tyto zkoušky z předmětu SZZ:

KPE/QIPSB - Integrativní psychologie
KPE/QMETB – Metodologie
KPE/QOPSB - Obecná psychologie

Čl. 3

Zkouška z předmětu SZZ KPE/QIPSB - Integrativní psychologie

- (1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:
- KPE/YPSDB Psychická deprivace
 - KPE/YPSO1 Psychologie osobnosti I
 - KPE/YPO2 Psychologie osobnosti II
 - KPE/YSPS1 Sociální psychologie I
 - KPE/YVPS1 Vývojová psychologie I
 - KPE/YVP2 Vývojová psychologie II
 - KPE/YSPP2 Sociální psychologie II
 - KPE/YPPDB Psychologie předškolního dítěte

- (2) Do zkoušky ústí též povinně volitelné předměty; povinnosti jejich plnění stanovuje platný studijní plán. SZZ ověřuje kompetence studenta, které získal či rozvinul studiem předmětů určených platným studijním plánem.
- (3) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí psychologie osobnosti, sociální psychologie a vývojové psychologie a schopnosti integrace a propojení znalostí z uvedených psychologických disciplín. Výkon je hodnocen jednou známkou.
- (4) Tematické okruhy zkoušky jsou:
1. Vymezení předmětu psychologie osobnosti, vývojové a sociální psychologie. Místo těchto disciplín v systému psychologických věd, vzájemné průniky, rozdíly v úhlech pohledu, rozdíly v metodách výzkumu, nejzásadnější výzkumy v dějinách těchto disciplín.
 2. Determinace osobnosti a jejího vývoje. Vlivy genetické versus vlivy prostředí. Zrání versus učení jako činitelé vývoje. Učení v různých etapách vývoje. Výchova (výchovné styly a jejich vliv na vývoj dítěte). Determinace osobnosti vlivem sociokulturního prostředí, interkulturní psychologie.
 3. Struktura osobnosti. Rysové a faktorové teorie osobnosti (Allport, Cattell, Eysenck, McCrae a Costa). Interakce osobnostních rysů s prostředím v průběhu života. Predikce chování člověka z charakteristik rysů a situace (Bandura, Rotter, Mischel).
 4. Nevědomé vlivy v životě člověka (Freudova a Jungova teorie osobnosti), obranné mechanismy ega. Agrese v dětství a dospívání. Agrese z pohledu sociální psychologie. Bandurova teorie agresivního chování.
 5. Tělo a psychika. Tělesný vývoj, tělesné změny a jejich dopad na psychický a sociální vývoj, fyzické zrání a sexuální problematika, rozdíly ve vývoji mezi pohlavími, vývoj genderu. Freudova teorie vývoje libida.
 6. Emoce. Temperament jako dispozice pro průběh emočních procesů, teorie temperamentu (klasické – antická, fyziologické - Eysenck, Gray, Cloninger, na dětské populaci – Thomas a Chessová, Kagan). Emoční rysy osobnosti, emoční inteligence, emoční a sociální kompetence. Emoční vývoj.
 7. Kognice. Kognitivní dispozice, inteligence. Kognitivní vývoj (včetně vývoje percepce), Piagetova teorie vývoje myšlení. Sociální percepce a kognice (schémata, kategorie, stereotypy), utváření dojmu a zkreslující efekty. Atribuce. Heuristiky. Kellyho teorie konstruktů.
 8. Komunikace (vývoj řeči a komunikace, typy, prostředky a aktéři komunikace v jednotlivých formách sociálních skupin, komunikační styly a vůdcovství). Kooperace, konflikt.
 9. Sociální vývoj a socializace: raný proces socializace, attachment a jeho druhy. Vliv attachmentu na blízké vztahy v dospívání a dospělosti. Teorie osobnosti Adlera, Horneyové a Sullivana. Eriksonova teorie vývoje.
 10. Blízké vztahy. Přátelské a partnerské vztahy z pohledu sociální psychologie (afiliace, atraktivita, láska). Manželství a rodinné vztahy z pohledu vývojové psychologie (motivace k rodičovství, vstup dítěte do rodiny, specifika vztahu k matce a otci, separace od rodiny, sourozenecké konstelace).
 11. Malé skupiny. Sociální skupiny a sociální vlivy (facilitace a inhibice, poslušnost, vyhovění a konformita, skupinová polarizace). Konformita a identita v období adolescence. Vliv vrstevníků, vrstevnické skupiny v různých etapách života.

12. Prosociální chování (altruismus, sociální směna, empatie). Prosociální chování v různých etapách života. Sociální normy. Charakter, struktura vlastností charakteru, hodnoty. Vývoj morálního usuzování (Kohlberg, Gilliganová)
 13. Jáství. Jednotlivé složky sebepojetí. Zdroje sebepojetí a vývoje vztahu k sobě. Rogersova teorie jáství. Koncepty patřící do vztahu k sobě (naučená bezmocnost, locus of control, self-efficacy). Jáství z pohledu sociální psychologie (identita, sociální role).
 14. Motivační struktura osobnosti. Teorie Murrayho a McClellanda. Implicitní motivy a explicitní cíle. Intrinsická versus extrinsická motivace. Vztah motivační struktury a psychického zdraví, možnosti změny motivační struktury. Postoje z hlediska sociální psychologie (jejich měření, složky postojů, předsudky a stereotypy).
 15. Humanistická psychologie; základní existenciální a spirituální otázky; svoboda, smysl života, osamělost, smrt (a proměny pohledu na ně v průběhu života).
- (5) Student si vylosuje jeden okruh.
- (6) Čas trvání zkoušky je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným tématem. Komise v průběhu zkoušky pokládá studentovi doplňující otázky.

Čl. 4

Zkouška z předmětu SZZ KPE/QMETB – Metodologie

- (1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:
 KPE/YSPB Statistika pro psychology
 KPE/YZMB Základy metodologie
 KPE/YZPB Základy psychometrie
 KPE/YMBCB Metodologie výzkumu pro Bc. práci
- (2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí metodologie, psychometrie a statistiky. U každé otázky je předpokládána základní orientace v tématu, schopnost vysvětlit ho a uvažovat nad ním i z teoretického i z praktického hlediska. Výkon je hodnocen jednou známkou.
- (3) Tematické okruhy zkoušky jsou:
1. Psychologie jako věda (co je to věda, paradigma dle Kuhna, způsoby poznávání a fixování přesvědčení dle Peirce, vlastnosti metody vědy, cíle poznávání v psychologii, budování a hodnocení vědecké teorie, teorie pravdy, indukce, dedukce, metodologické problémy v psychologii, idiografické a nomotetické aspekty psychologie).
 2. Charakteristiky kvantitativního a kvalitativního výzkumu (porovnání předností a omezení, možnosti metodologicky smíšených výzkumů).
 3. Problém - cíl a účel - výzkumná otázka - hypotéza ve výzkumu (význam těchto prvků výzkumu, způsoby formulace, co je to hypotéza, nulová hypotéza, vlastnosti dobré hypotézy, proměnné a operacionální definice, dobrá výzkumná otázka v kvalitativním výzkumu, příklady výzkumné otázky a hypotézy).
 4. Typy výzkumných designů - kvantitativní přístupy (které proměnné lze v designu sledovat, jejich vhodnost dle typu proměnných, typy projektů a jejich charakteristika, předností a nedostatky, příklad využití jednotlivých designů).

5. Typy výzkumných designů - kvalitativní přístupy (charakteristika a způsoby využití jednotlivých typů výzkumů, příklad využití jednotlivých designů).
6. Experiment (experimentální podmínky, validita experimentu, vnější proměnné, metody jejich kontroly, mezisubjektové, vnitrosubjektové a multivariační plány, příklad využití experimentu).
7. Výběr vzorku v kvantitativním a kvalitativním přístupu (princip reprezentativity, princip teoretické saturace, způsoby výběru u daných přístupů, jejich přednosti a omezení).
8. Metody sběru dat v kvantitativním přístupu (vstup do terénu, kontakt s respondentem, rozhovor, dotazník, používání škál, pozorování, analýza stop a výsledků činnosti, sémantický diferenciál, Q-třídění, psychologické testy a jejich vlastnosti, metaanalýza).
9. Metody sběru dat v kvalitativním přístupu (vstup do terénu, kontakt s respondentem, rozhovor, pozorování, ohniskové skupiny, analýza stop a výsledků činnosti, výzkumníkův deník, terénní poznámky).
10. Zpracování dat v kvantitativním přístupu (druhy proměnných a úrovně měření dle Stevensona, příprava a uspořádání dat, kontingenční tabulka, korelační matice, statistická významnost, testování hypotéz, postupy popisné, explanatorní a konfirmatorní statistiky ve vztahu k druhům proměnných v datech, parametrické a neparametrické statistické metody, problematika interpretace dat).
11. Zpracování dat v kvalitativním přístupu (příprava a uspořádání dat, způsoby kódování, analytická indukce, konstantní komparace, analytické uzávorkování, konkrétní pokročilé metody jako např. vyložení karet, kontrastování, tematické kódování, specifika zpracování dat dle zakotvené teorie, narativní analýza a další, problematika interpretace dat).
12. Kritéria kvality výzkumu (validita a reliabilita - jejich vymezení, odhad, vztah ke kvalitě výzkumu, problematika reprezentativity vzorku a zobecňování výsledků, kritéria kvalitativního výzkumu - důvěryhodnost, přenositelnost, spolehlivost, triangulace).
13. Etické zásady ve výzkumu (důvěrnost, informovaný souhlas, znalost etických témat ve výzkumu dle etického kodexu, např. dle APA, citování a publikování odborných textů, příklady etických momentů ve výzkumu a jejich ošetření).
14. Teorie měření (klasická teorie měření a moderní teorie měření, hrubé a odvozené skóry, druhy rozložení dat, normy a jejich význam, standardizace testu, zdroje variability v měření).
15. Test jako nástroj měření (validita a reliabilita metod - základní definice, typy a způsoby jejich odhadu, problematika škál a škálování, konstrukce testu).

(3) Student si vylosuje jeden okruh.

(4) Čas trvání zkoušky je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným tématem. Komise v průběhu zkoušky pokládá studentovi doplňující otázky.

Čl. 5

Zkouška z předmětu SZZ KPE/QOPSB - Obecná psychologie

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KBI/YBČLB Biologie člověka pro psychology
KPE/YOPS1 Obecná psychologie I
KPE/YDPSB Dějiny psychologie
KPE/YNNFB Základy neurologie a neurofyziologie
KPE/YOP2 Obecná psychologie II
KPE/PSEZ Psychologie emocí
KPE/YPSMB Psychologie motivace
KPE/YNRPB Základy neuropsychologie

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech obecné psychologie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou.

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Předmět psychologie a jeho historické proměny - přehled hlavních psychologických směrů. Modely psychiky. Mentální reprezentace, psychofyzický problém. Metodologické a etické problémy současné psychologie.
2. Základní pojmy obecné psychologie - základní psychologické kategorie (psychika, mysl, vědomí, prožívání, chování) a základní psychické jevy (psychické procesy, stavy, obsahy, dispozice). Dělení psychických procesů. Mentální reprezentace a utváření psychických obsahů.
3. Determinace lidské psychiky. Psychofyzický problém. Biologické a sociokulturní vlivy na utváření psychických dispozic a dějů (dědičnost a možnosti zjišťování míry dědičnosti psychických dispozic, procesy zrání a učení, vlivy sociálního prostředí, kultury). Vztah aktuálních fyziologických stavů CNS a psychických funkcí, stavů.
4. Vědomí a nevědomí. Vývoj psychologického zkoumání vědomí, vymezení základních pojmů. Funkce vědomí. Změněné stavy vědomí. Filosofické, kognitivní a neurologické přístupy k vymezení vědomí. Nevědomí a jeho různá pojetí. Pozornost. Problematika svobodné vůle.
5. Sensorické a percepční procesy. Funkce percepčních procesů (lokalizace, rozpoznávání). Individuální rozdíly v percepčních procesech. Vliv implicitních a předpozornostních procesů (priming, podprahová percepce). Teorie percepce (gestaltistické principy, Gibsonovo pojetí přímé percepce, Posnerova teorie prototypů, neurologické výzkumy Hubela a Wiesela, teorie top-down).
6. Představy a mentální reprezentace. Vjemy a představy. Druhy představ, neurologické vysvětlení. Procesy asociace představ. Mentální reprezentace poznatků - obrazy a výroky, teorie dvojího kódování, mentální modely. Mentální manipulace s představami. Pojmy, kategorie, sémantické sítě; konekcionistický model. Imaginace.
7. Psychologie učení. Druhy a funkce jednotlivých druhů učení. Geneticky podmíněné procesy učení (habituační, imprinting, explorační chování). Klasické podmiňování a jeho role v lidském životě. Operantní podmiňování - proces (zpevnění, generalizace a diskriminace, extinkce a spontánní obnovení), dynamika - schémata zpevnování. Komplexní učení - role mentálních reprezentací (učení vzhledem, Tolmanovo S-O-R, sociální učení). Implicitní a explicitní učení.
8. Paměť a její funkce v životě člověka. Modely paměti (Atkinson a Shiffrin - tradiční model, Craik a Lockhart - úroveň zpracování informace, Engle, Baddeley - pracovní paměť, Tulving, Squire - paměťové systémy, McClelland a Rumelhart -

konekcionistický model). Paměťové procesy - kódování, vybavování. Zkreslení a zapomínání. Neuropsychologie paměti.

9. Myšlení. Psychologické přístupy ke zkoumání myšlení; druhy myšlení. Myšlenkové operace. Propozicionální myšlení - druhy pojmů a operace s nimi, deduktivní a induktivní usuzování. Rozhodování - algoritmické a heuristické postupy, posuzování alternativ - teorie rozhodování. Myšlení jako řešení problémů.
10. Jazyk a myšlení. Vlastnosti jazyka, osvojování si jazyka. Myšlení a řeč - Piaget, Vygotský, Bruner, Sapir-Whorfova hypotéza. Jazyk v sociálních souvislostech - řečové akty, komunikace.
11. Emoce. Vymezení a funkce emocí, základní složky emočních jevů. Základní teorie (fyziologické, kognitivní, evoluční, dvoujádrová teorie). Dimenze a druhy emocí, jejich vývoj. Emoční inteligence, její význam a složky. Regulace emocí a vliv na kognitivní funkce.
12. Motivace - funkce a vymezení, motiv, potřeba, incentiva. Sebezáchovné a stimulační motivy. Psychosociální motivy - vymezení, možnosti diagnostiky. Teorie motivace (Murray, Maslow, McClelland a MacAdams, Weiner, Heckhausen, Deci a Ryan). Implicitní a explicitní motivy. Předmětná stránka motivace - cíle. Motivace a vůle.
13. Integrativní pohled na psychické procesy - schopnosti a inteligence, temperament, charakter (vymezení, struktura a rozdělení, složky; hlavní teoretická pojetí).

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

(5) Čas trvání zkoušky je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným tématem. Komise v průběhu zkoušky pokládá studentovi doplňující otázky.

Část III.

Kvalifikační práce

Čl. 6

Obsahové a formální požadavky

- (1) Minimální a maximální rozsah bakalářské práce (vlastní text práce bez obsahu, seznamu literatury, příloh) je stanoven v zadání práce.
- (2) Formální požadavky na úpravu práce stanovuje čl. 20 odst.97 opatření děkana.
- (3) Požadavky na úpravu citací a způsob uvedení bibliografických údajů stanovuje norma ČSN ISO 690, resp. APA.
- (4) Kritéria hodnocení bakalářské práce jsou uvedena v příloze 1 této směrnice.

Čl. 7

Obhajoba bakalářské práce

- (1) Obhajoba bakalářské práce trvá přibližně 20 minut. Průběh obhajoby:
 - a. Student komisi stručně (např. za pomoci prezentačních programů) představí cíl práce, strukturu práce, výsledky a přínos práce).

- b. Komise se seznámí s posudky práce.
 - c. Student reaguje na případné připomínky a otázky uvedené v posudku.
 - d. Následuje diskuse k práci, členové SZZ komise mohou studentovi položit doplňující dotazy.
- (2) Hodnocení práce zahrnuje hodnocení obsažené v posudcích i hodnocení obhajoby před komisí SZZ. Výkon je hodnocen jednou známkou.

Část IV.

Závěrečná ustanovení

Čl. 8

Závaznost, aplikovatelnost a výklad směrnice

- (1) Pravidla obsažená v této směrnici jsou závazná pro všechny, jichž se týkají, a to i pro vedoucího katedry. Změna v osobě vedoucího nemá na pravidla uvedená v této směrnici vliv.
- (2) Změny v pravidlech lze činit jen vydáním nové směrnice, a to postupem podle čl. 22 odst. 3 a 4 opatření děkana.
- (3) Vyjde-li najevo rozpor směrnice vedoucího katedry s některým opatřením děkana, proděkana, rektora, prorektora, vnitřním předpisem JU nebo PF nebo se zákonem, použije se přednostně ustanovení, které není obsaženo ve směrnici vedoucího katedry.
- (4) Výkladem směrnice je pověřen proděkan pro studium. Je-li to vhodné či nezbytné, vyžádá si před provedením výkladu stanovisko vedoucího katedry.

Čl. 9

Zrušující ustanovení

Zrušuje se směrnice vedoucí katedry pedagogiky a psychologie č. 8/2016.

Čl. 10

Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti 1. 11. 2017.

V Českých Budějovicích 31. 10. 2017

prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.
vedoucí katedry pedagogiky a psychologie

Příloha 1

Kritéria hodnocení bakalářské práce

Pozn.: kritéria se hodnotí na čtyřstupňových škálách, jejichž krajní polohy jsou uvedeny u každého kritéria.

Obsahová úroveň práce

- formulace cílů: *cíle jsou jasně formulovány* – *cíle nejsou korektně formulovány*
- struktura práce odpovídá cílům: *zcela odpovídá* – *neodpovídá*
- jednotlivé části práce: *jsou pro celek podstatné* – *nejsou podstatné*
- teoretická a empirická část práce jsou: *provázané* – *neprovázané*
- naplnění cílů práce: *cíle práce naplněny* – *nenaplněny*

Způsob zpracování

- zvolené metodologické řešení: *odpovídá cílům práce* – *neodpovídá cílům práce*
- adekvátní použití výzkumných metod, metodických postupů: *zcela adekvátní* – *neadekvátní*
- způsob prezentace problému/tématu: *přiměřený a jasný* – *neodpovídá typu práce, není srozumitelný*
- úroveň interpretace a diskuze k řešenému problému: *dostatečná* – *nedostatečná*
- propracovanost práce: *práce je ve všech svých částech přiměřeně propracovaná* – *některé části práce nejsou dostatečně dopracované, dokončené*

Práce se zdroji

- práce s odbornou literaturou *výborná* – *nedostatečná (neodpovídající)*
- aktuálnost použitých zdrojů: *zdroje jsou aktuální* – *zdroje nejsou aktuální*
- zahraniční zdroje: *práce obsahuje relevantní zahraniční zdroje* – *práce neobsahuje zahraniční zdroje*
- relevance a validita zdrojů: *relevantní* – *nerelevantní*
- citační norma: *zcela dodržena* – *nedodržena*

Jazyková úroveň práce:

- stylistická vospělost: *odpovídá úrovni odborného stylu* – *neodpovídá požadované úrovni*
- gramatická úroveň: *neobsahuje gramatické chyby* – *obsahuje velké množství gramatických chyb*
- odborný jazyk: *používá výborně* – *nepoužívá*

Formální úroveň práce:

- rozsah práce: *odpovídá* – *neodpovídá stanoveným požadavkům*
- práce obsahuje požadované náležitosti: *obsahuje* – *neobsahuje*

- grafická úroveň práce: *vyhovující – nevyhovující*
- struktura a členění práce: *vyhovující – nevyhovující*